

Ба 44692

СЯРГЕЛ ДАРОЖНЫ
Ізраіль Плаўнік

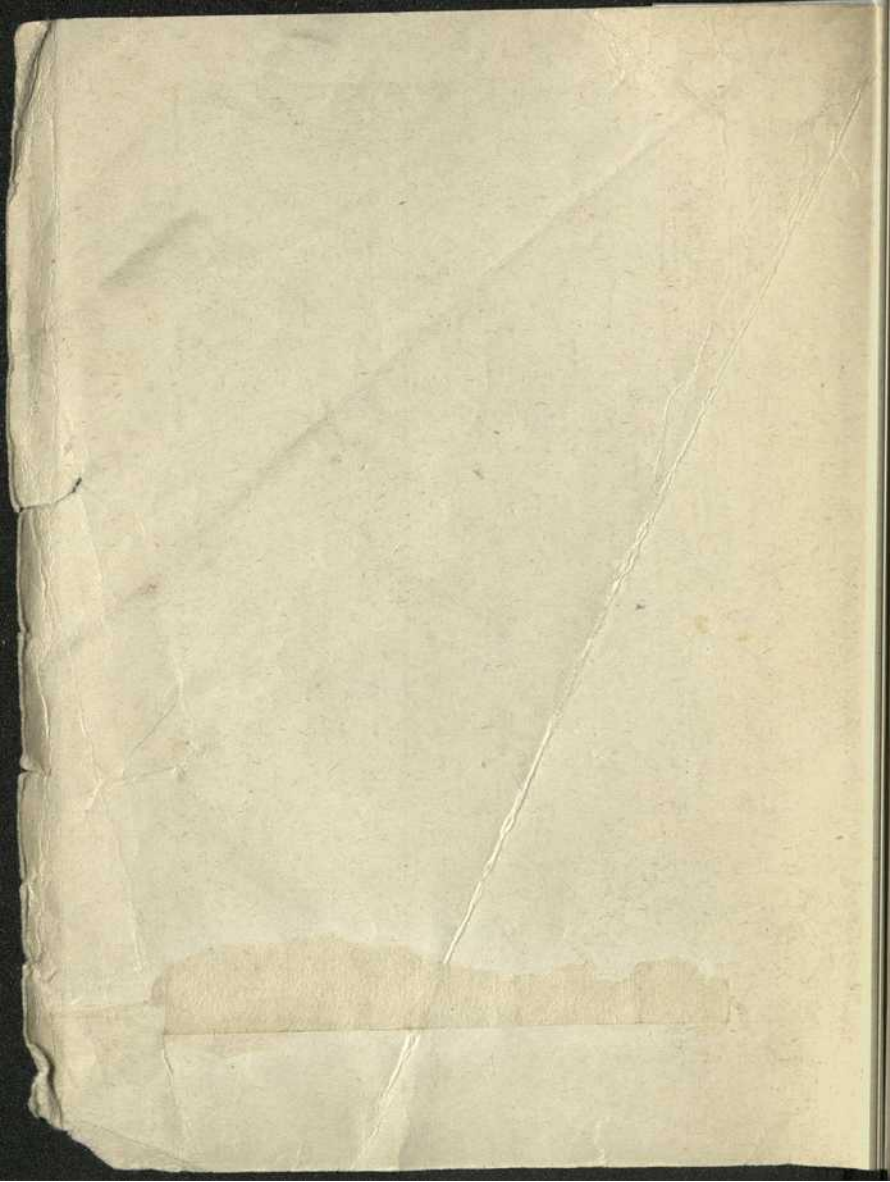

СВОИ СВЯСНЫ
ВСРШЫ

Дзяржаўнае Выдавецтва
БЕЛАРУСІ

Менск

1926

Б_A 44692.0/Р

С. ДАРОЖНЫ, І. ПЛАЎНІК

СЯРГЕЙ ДАРОЖНЫ

ЗВОН ВЯСНЫ

ВЕРШЫ

Б_A 44692.0/Р

Бел. адрэс
1994 г.

Дзяржаўнае Выдавецтва Беларусі
МЕНСК—1926

СРБІЈА ДАРОВНИ

Београд, 25. Јуна 1900.

Господину Драгу Јанковићу, Београд.

ЗАЛАТАЯ РОССЫП...

Не, ня мне серабрыстаю хваляй
Усхліпваць у зарасьлях слоў!
Звонкія песьні у далі
Новым нясуцца паслом.

Там... сонцавей дзе на жыта
Выліў свой палкі пыл,
Сьпелая радасьць імжыцца:
Сонца зьвязалі ў снапы!

Эх, і жніво залацістае!..
Гольлем трасе маладняк,—
Песьні у поплаў батыставы
Мчаць на чырвоных канях.

Слоў залацістую россып
Звонам пасею ў лісты...
Радасьці ў першыя росы
Нам перакінуць масты!

* * * * *

Адзвінелі і дні па жніўню...
Дрэмлюць гімны зялёныя сосен;
Сьняцца ім песьні дзіўныя—
І пажаўцелая восень.

Не, не дадуць ветры хвалям...
Ўсхліпваць у зарасьлях слоў!..
Звонкія песьні у далі
Новым нясуцца паслом.

Я МІНУЎШЧЫНЫ НЕ ШКАДУЮ

I

Сьціхлі песні, і вечар кволы
Цемнатою завіс у гальлі.
Вецер зыбіць дрымотны волуі
На азёры, што месяц праліў.
Сосны пахам смаловым набраклі,
І паўзуць туманы ад ракі.
Многа бед, ой, гракі панакракалі,
І паснулі вятры ля ракіт.
Беларусь мая—сьлёзаў зьлітак!
Мы ўцяклі ад цябе так далёка,
Дзе, казалі, ня будзеш біты,
І жыцьцё будзе надта лёгкім.
Так казалі... было іначай.
Вось таму й мая памяць ў крыві!
Быў малы, а жыцьця ня бачыў...
Нехта сьцежкі мае пакрывіў.

II

Я ды брат і старая маці
 Апынуліся там... ой, далёка...
 Дый нашто? Слоў ня хопіць сьпяваці,
 Як бізун па сьпіне галёкаў.

Ўспамінаю—сьціскаюцца грудзі,
 І ў вачох мітусіцца імжа,
 Ой, навошта-ж чужыя людзі
 Не далі з поля роднага жаць?!

Скавычы, скавычы, прыткі вецер,
 Няхай зыбіцца зноў сівізна!

На чужыне і зоры сьвецяць
 Ня так, як калісьці знаў.

Не забыць мне! Азёр аблічча
 Сьніцца мне і на гэтай пожны,
 Толькі тут... Ня гэткі звычай,
 І ня так сустракае кожны.

Не забыць мне, о не, не забыць!
Дзе узрос у курчавай лазе,
Толькі там... зараз гнуцца дубы,
На палі дым пажараў асеў.

Думкі, думкі! Нашто павісьлі
Вы ў прадоньні маіх вачэй?
Ці ня чутны вам рокаты Віслы,
Ці-ж яны гэтых слоў не званчэй?!

Знаю я, вецер ціш ня здуе:
На кусты селі сьлёзы рос;
І здаецца—зялёныя думы
Пацяклі у валосьсі бяроз.

III

Ніклі дні,—як у жвір на дне;
 І жыцьцё, як званіла, звоніць,
 Толькі там, на роднай старане
 Зноў пажары курчавяць гоні.
 Ад бяды гэтаі белы іней
 Восень сее ў пажоўклы дол...
 — Не, ня веру, каб вольнай краіне
 Росы сьлёз высываць у прыпол!
 Ой, ня веру!..—разносяць ветры;
 Так ня будзе!..—гудуць лясы,
 Разьвітаецца й пойдзе ў нетры
 Заўтра вёскі апошні сын.
 Хмурыць Дон, вада б'ецца кольцамі,
 Кожны мускул кіпіць серабром.
 — Дык бывай, брат, іду дабравольцам:
 Ё Беларусі грыміць, чую, гром!
 На растаньні мы многа казалі
 Пра мінулы і цяжкі час...
 Ну, а ўвечар правёў да вакзалу
 І разьвітаўся ў апошні раз.

Вось таму і пяю я аб ім,
Што ня ўспомніў пра гэта ніхто,—
Лістападам пяюць вераб'і,
Сьпевы віснучь журбой у лістох.
На мяжы раптам ўскрылілі ветры
І памчалі на поплаў зымшалы...
Піша вестку мне мілы Петра,
Што з Будзённым ідуць на Варшаву.
Піша мне, што пабеда за імі
І што воля ня схіліцца ніц.
Прыяжджай, працаваць будзеш зіму.
Ну, а я, як раней—бараніць!..
Сам ты знаеш, што край наш змучаны,
Пасьля буры такой заняпаў:
Вось таму і пішу я рашуча
Сэрца працы аддай і запал!
Я чытаю слоў гэтых восень,
Што спляліся ў радкох, як лаза,
І шкадую, што не давялося
Быць у лесе—ў гурце партызан.

IV

Эх, люблю я Дон сіні увечар,
У далі ціха прасьцёр свае вочы:
Мне здалося, дзе зор плывуць сьвечы,
Я туды па калені ускочыў.
Эх, люблю заплятаць сонца воласы
Ў залатыя чупрыны поэм,
І люблю, як зьвініць жыта коласам,
Бо і я-ж таксама ем!
А цяпер, калі дні прастылі
І пажар паўстаньняў сьціх,
Зноў я тут у краіне мілай
Чую шэпты вятроў у трысьці.
Быў забітым ты, край мой родны,
Што крывёю палі імжыў,
Але веру—над Вільняй і Гародняй
Шчэ штандар волі будзе кружыць!
Трасяцё што так грываю, ветры?
Шум даліна зьбірае ў прыпол...
Сёньня Пётра, мілы Пётра,
Залічыўся ў комсамол...

Што было, больш таго ня будзе:
Яно былльём у палёх парасло.
Сэрца прайнікам б'е ў песень грудзі,
Але песьням ня хопіць слоў.
Я мінуўшчыны тэй не шкадую:
Не сабраць вёсцы ягадай сьлёз.
Чую—ветры ў худую даліну
Сыплюць жоўтыя песьні бяроз.
Тыя песьні восень рыжая
Гольлем зьвесіла ў самыя пяты.
Беларусь больш ня стане крыжам
Пры дарозе з хрыстом расьпятым!
Вось таму і радасьць сьпелая
З сінім агнём у ваччу,
Ад таго і песьні сьмелыя
Сёньня ў полі аратага чуць!
Ўсё прашло й галавой кучаравай
Мне ўсьміхасца кожны дзень!
— Беларусь—комсамольскай аравай
Маладзіцай з сярпочкам ідзе.
Я мінуўшчыны тэй не шкадую:
Не сабраць было вёсцы сьлёз!
Толькі ветры ў даліну худую
Сыплюць звонкія песьні бяроз.

РЫТМЫ ВЯСКОВАЙ ПРАЦЫ

I

Толькі сонца
Раніцы жмені
Брызньне ў косы
Бярозавых вех,
Згоняць ветры
Чупрынай ячменнай
Ліпкі сон саламяных стрэх.
Шыі доўгія
Чорных калодцаў
Заірзалі, ківаючы раньню,
Як паіла дзень
Звонкае сонца
У расе залаціста-ядранай.
Звонкім сьпевам
Дзяўчаты з сярпамі
Засяваюць ўжо буйныя гоні,
І пашлі сярпы снапамі
Засьцілаць паласою загоны.

Праца нудная...
Сонца аскал
Доіць вёдры халоднага поту,
Толькі кос
Серабрыстая сталь
Тонкай песьняй
Канчае работу.
Дзень гарачы
Чадам воску
Палівае жытнёвыя далі...
Ой, відаць, палюбіла вёска
Сенажаці
Срабрыстай стальлю.
Палюбіла і ветры жытнёвыя
З валасатае
Грывы палёў.
Ой, мне чуецца,
Чуецца новае
Ў гэтых рытмах сягонешніх днёў.

II

Вёска родная,
Вёска мілая,
Не магу я цябе ня любіць...

Ой, пара,
Пара ўжо віламі
Паскідаць старыну у нябыт!

Не здарма-ж
Трубы фабрык ня белым
Дымам мажуць блакітнае неба,—
Горад хоча,
Каб вёска мела
Сукно і дасыта хлеба.

Каб сьвяціла электрыкай яркай,
Уздыхаюць машыны-асілка.
Сьніцца ім, што ляскоча жняярка
І што косіць стальная касілка...

Дзень за днём,
Вараныя коні,
Табунамі бягуць у нябыт...

.
Будзе верыць
Машыннаму звону,
Будзе вёска машыну любіць.

8
644692

* * *

Ня шумяць табуны калосься,
На азёры ляціць лісьцё...
Мне сягонья чамусьці здалося,
Што шуміць на азёрах трысьцё.
На азёры ляціць лісьцё
Ў залатой верасьнёвай завеі,
Што шуміць на азёрах трысьцё?
Мне ня скажуць асіны,—сівеюць...
Ў залатой верасьнёвай завеі,
Мне здалося і мараць азёры...
І ня скажуць асіны,—сівеюць,
Уміраюць пад звон бомаў-зор.

АВР * СБДІ ЗІМОЮ...

* * *

У сутоньні касою каравай
Золак выкасіў дзень уначы,
І туманам у шызыя травы
Вечар сьлёзы расой атачыў...

Золак выкасіў дзень уначы
Їржавее у хмарах недзе...
Вечар сьлёзы расой атачыў,
Ўсплыло сонца—чырвоны лебедзь.

Їржавее у хмарах недзе
Скарга верасьня доўгай разорай.
Ўсплыло сонца—чырвоны лебедзь
З берагоў на блакітны азёры.

* * *

І чамусьці у гэты час
Мне здалося—кругом пажар!..
І што корчыўся сіні папас,
Бы зямля ад удараў нажа...

Мне здалося—кругом пажар!
Дым блакітны зямлю апавіў,
Бы зямля ад удараў нажа—
Ў травы ссыпала кроплі крыві

Дым блакітны зямлю апавіў
У вазёрах туманам тонкім.
Ў травы ссыпала кроплі крыві
Тая восень кастрычнікам звонкім.

АБРАСЬЛІ ЗІМОЮ...

Присьвячаю ў. Дубоўцы.

I

Абрасьлі зімою мілыя прасторы,
Мілыя прасторы абрасьлі зімою,
І на лапах елак ў сіняй гушчы бору
Села ноч-цыганка дзікаю саваю.

І цябе люблю я, край ты мой азёрны
З ціхаю журбою сосен ля дарог.
Месяц за гарою ў поплаў сіня-зорны
Пастухом сярмяжным затрубіў у рог.

Белая дарога ў даль віецца йстужкай,
Па дарозе бомы ўсё губляюць медзь.
Ды ў начлезе месяц з ночкаю-цыганкай
Пасьвілі у небе стада зор-авец.

Запрагуцца ветры ў кованыя сані
І пад сьвіст халодны панясуць мяне!
Замігаюць вёскі ціхімі агнямі,
Будзе радасьць віцца ў сьнежным саяне.

Ўслед завуюць воўкі нам з палёў мізэрных
Затрасуцца зоры і зьяцяць на сьнег,
І падорыць месяц ночцы зораў зерне
Ды з-за лесу золак дзень у твар лізьне.

Абрасьлі зімою мілыя прасторы,
Ў мілыя прасторы золак кіне медзь.
І ля стромкіх елак ля стозвону бору
Кінуць мае сані ветры й скажуць: едзь!

II

І пайду дарогай я пад хрып марозны
Ў край бяроз і елак, дзе калісь узрос,
Дзе на дол халодны тонкі сьпеў бярозы
Інеем пялёсткаў сыплюць у мароз.

Я прыду у вёску, дзе радная хата,
Ля парога ціха страсану свой сум.
Дзьверы мне адчыняць мілыя дзяўчаты,
Радасьцю рассыплюць чорную касу.

Пад акном пасадзяць і сьмяяцца будуць,
Што забыў я звычай іх зусім прасты...
І пачнуцца байкі, што гавораць людзі,
Толькі сыплюць словы, як з бяроз лісты.

„Кажуць тут у вёсцы, ты—поэт закліты—
Вельмі мала пішаш вершаў пра сяло“.
Што-ж сказаць вам, ціхія і худыя хаты,
Што з бакоў па пояс сьнегам замяло?!

А у вечар чорны, моладзь на вячоркі
Пад гармонік сіплы ды праводзіць дзень,
Колькі будзе песень, а колькі гаворак,
Скажуць, што прыехаў з гораду студэнт.

Блізка мне да сэрца сосен шапаценьне,
Радасьць мая дзікая, ці то сон зьвінеў?!
Толькі на азёрах ловіць месяц цені,
І пяюць завеі песьні аб зіме.

ВАСІЛЬКІ

Присвячаю І. В. Луцкевичу

I

Мілыя—блізкія сэрцу
У шоўку жытоў васількі,
Аганькамі сінімі—верце—
Вы у сэрцы маім зацьвілі.
Не таму, што улетку дзяўчаты
У жніво з вас вяночкі уюць,
Не... ды й песьня яшчэ не пачата,
І крыніцы йшчэ толькі бягуць...
Ой, люблю я вас, кветкі мілыя,
Многа дум вы навеялі мне;
Нават вецер якойсьці сілаю
Чарнобыль у межах мне.
А ня знаць яму—ветру дзікаму,
Хто у поле прыходзіць жаць,
Чые песьні сінімі зыкамі
Заблішчэлі ў снапох, як імжа.

Васількі—мога песень насеньне,
Мо' сузор'і сялянскіх дум?
у цішыні жыта ціхія цені
Нячувалы навяваюць сум.
Так і ёсьць—ня было васількоў,
Калі жалі у панскіх жытох.
І на пальцах ня зьлічыць вякоў,
Як і сьлёз, высяваў тады хто.
Многа было, ой, жнеек тых,
Што к чужому хадзілі жаць...
Ветрам чуць шапацяць кусты
(Мараць быццам пра сенажаць).
Дык навошта-ж казала маці
Шчэ малому, як жылі тады...
Я узрос, калі панскія гаці
Кучаравіў Кастрычніка дым,
Калі восень у жоўтай завеі
Рассыпала лісьцё на шлях.
Бачыў я, як старое сівела
(Рэволюцыя мілая йшла!).
У палёх шчэ ня высахла памяць
І пра то, што жыло вякамі.
Што-ж мінуўшчыну чорную ганіць?!
Хай рассыплецца дзікі камень!

II

Не сярпок загубіла жнейка
У жытоў серабрыстую боязь,—
З тэй пары і радасьць нейкая
Ў маіх песьнях згубіла пояс.
Ой, ад сонца кіпяць палі,
Жнейкі песень стрымаць ня ўсілкі.
Толькі моўчкі стаяць тапалі,
А кругом—васількі, васількі.
Я люблю гэту сінюю россып
У палёх Беларускіх нізін,—
Мо' што песьнямі радасьці просяць
Яны пасья доўгіх зім?
Мілыя, сэрцу блізкія,
Я завіў вас у песень касу...
Хай-жа серп васількамі бліскае
І зжынае пажоўклы сум.
Ужо ад сонца кіпяць палі,
Жнейкі песень стрымаць ня ўсілкі,—
Толькі моўчкі стаяць тапалі,
А кругом—васількі, васількі.

СПАТКАНЬНЕ

Марыць восень цяпер туманамі.
І кастрычнік журбу разьліў...
Песьні гэтакай
Звонкія гамы
Я за пазухай моўчкі стаіў.
Хоць часамі й зьвінелі струны,
Ды ня так, як вучыла маці...
Адзьвінела вясна, і руньню
Зноў увосень пачаў я сьпяваць.
Сумна мне...
Ў гэты сіні вечар,
Ў цішыні анямелі дубы.
Неба край агняцвіетам пасечан,
Ён такі, як і я тады быў.
Хмурыць восень, белым інеем
Плача, лісьцем сьлязу тачыць...
Помню дзеўчыны вочы сінія—
Грубіяна любіць навучылі.

Першы раз...
Помню, была стрэча,
Дзе цяпер дываном лісты,
— Ты маўчала, Гануля.
У той вечар
Шэпат кустоў не астыў.
Ой, ды ветры бярозы гнулі—
Палюбілі, відаць, як і я...

Сэрца маё—Гануля,
Радасьць мая!
Гаварыла ты мне а заводзе,
Пра каханьне шмат ведала слоў,—
І хмялеў я,
А ў сэрцы разводзьдзе
Новай радасьці хлынула зноў.
Я пакінуў ўжо быць грубіянам
І забыў
Свой юнацкі хмель.
Толькі-б радасьць мая акіянам
Кіпела, як і раней!
Знаю я, ты паедзеш зноў
На завод, дзе пяе варстат,

Скажаш ты
Ужо яму пра любоў,
Будзеш з ім песьні новыя ткаць.
Ну, а я,
Сабе сьціснушы грудзі,
Зноў пайду, дзе стаяць гады...
І вярнуся, калі восень будзе
Зноў такая, як і тады...
І цяпер, у сіваю восень,
Калі дол ўсё жаўцее болей,
Сумна сеюць мяцеліцай сосны
Сумны шум
На шырокае поле.
Ня туляцца ўжо вечару болей
Ня курчавіць маіх валасоў:
На растаньні ківала нам гольце
Косамі жоўтых лістоў.
Вось і дрэвы ўжо выцьвілі інеем,
І асмужыўся першы сьнег.
Буду зноў
Чакаць я мілую,
Буду ў песьнях зьвінець той вясне!

ПАСТУШКА

Ой, даўно за зялёным парканам
Я сьпяваў ёй у гэты час.
І былёлё, як у воду, кане,
Бы агонь пазяхае і згас...
Думкі што? Як туман над вадою
Курыць вохкую памяць журбы.
А успомніў—дзікай градою
З ёю пасьвіў авец... і любіў...
Сьцежкі мілыя на Беларусі,
Між дуброў, што згубілі канец.
Ўспомніў я малады і бязвусы
Пра яе і пра шэрых авец.
І ня раз зімою белаю,
Белаю зімою ня раз,
Ціхіх дум барвовасьць сьпелую
Выганяў я на сіні папас,
Дзе калісь з маладою пастушкай
Абліваліся песень агнём,
Дзе юнацтва калісь наша гушкаў
Сіні бор на паклоны днём.

І каціліся песьні далёка,
Рассыпаліся й ніклі ў глыбі...
Ой, пастушка мая сінявокая,
Ці-ж цябе я тады ня любіў?
Зьнікла ўсё... толькі мары цяпер
Навяваюць халодны сум.
І пяром, бы касой, на паперы
Я ў пракосы кладу травы дум.
І радкі, бы забытыя сьцежкі,
Палыном, як тады, абрасьлі...
Сыплеш, мілая, ціхія ўсьмешкі
Сёньня ты, як вясною са сьліў.
Знаю я—ты пастушка далёка...
З кім я радасьць вянком завію?
Ой, дзяўчына мая сінявокая!
Ці-ж забуду прыгожасьць тваю?
Тут зіма і у сковах марозу,
Чуць дрыжаць ля азёраў кусты.
Хай ад ветру сумуюць бярозы,
Толькі памяці век не астыць!
Тут зіма і ня першы сьнег
Я у сьцежках другіх тапчу...
Ад таго і з бяроз, як у сьне
Іней радасьці выпіць хачу.

Ці ня ты звоніш песьняй цяпер?!
Ці ня ў ростань вачэй тваіх вугальлі
Гаварылі мне—ашчапер!..
Палюбіў, хоць і сам ня ведаў,
Што прысьніцца у белых снах...

Толькі громы крывавілі беды!
І прышла маладая вясна...

ІЗРАЇЛЬ ПЛАЎНІК

* * *

Гэты сьпеў я падслухаў у руні,
Што праменіла зелень палеткаў...
Гэй, заграйце-ж вы голасна, струны!
Чырваней, гимн, вясёлкавай кветкай!
Пераймай у бары рытмы новыя,
Навучыся музыцы ў дрэваў...
А ты, вецер, на гусьлях жытнёвых—
Паўтары васільковым напевам.
Заіграй песьню ў травах мурожных,
Загрымі-ж ты бадзёра, вяснова...
Ня гучэць нам? Ня трэба, ня можна!
Як жыцьцё згартавала сьпеў новы...
Калі сэрца палошчыцца ў хвалях,
Хвалях сонца, што топяць старое,
Калі думкі яскравяцца, паляць,—
Выбухаюць агнёвістым роем.
Калі кроў загуляла, струменіць,
Калі гукі так рвуцца мяцежна...
Гэй-жа, песьня, адзенься ў праменьні..
Пракаціся грымотна ў бязьмежжа.

МАШЫННАЕ РАНЬНЕ

I

Сонца высунула

Голаву з-за гораў,—

І спужаўся, згінуў

Змрочнай ночы цень...

Заірзаў

Гудкамі раньня горад,

Загуляў у сьвітцы новай дзень...

Сонца сыпле

Жменяю праменьні!..

Аўтобус ад радасьці рагоча.

Забраджэў на бруку

Грук каменя, —

Дзень сустрэць

Сьпяшаецца рабочы...

II

Добры дзень!..

Заводзяць сьпеў машыны...

Так-так-так!..

Ляскочуць малаткі;

Гэй, жывей!..

Крычаць маторы, шыны...

Добры дзень!..

Гудкі...

Гудкі...

Гудкі!

ШТРЫХІ...

(11 ліпеню—дню вызвалення Беларусі
ад палякаў прысьвячаю).

I

Ахапіла жудасьць вёскі:
Ой, пажар, пажар прадчулі!
Блізка, блізка „польска войска“—
Б'юць гарматы, сьвішчуць кулі...
Гнецца, плача лес сасновы:
Загуляе кат нанова...

II

То ня бура стогне ў лесе,
То ня плача так зязюля...
Гэта ў вёсцы у Залесьсі
Енчыць дзеўчына Гануля...
Ой, памяты русы косы,
Акрываўленыя грудзі...
Матка жудасна галосіць:
Ой, ратуйце, добры людзі!..
Ці-ж я дочку гадавала,
Калыхала на узьмежку,
Закруціла каб наваляй?!
Пан з шалёнаю усьмешкай
Падб'ягае... трах прыкладам!
Маці з дочкай ляглі радам.

III

Затрашчалі рэбры вёскі,
Певень загуляў чырвоны
І прыціхлі на'т палоскі,
Замаўчалі ў страху гоні...
Шмат крыві мужычай льлецца,
Сонца—чорнае ад дыму,
Чырванеюць хвалі ў рэчцы
Але сэрца-б'е уздымам!

IV

Гэй, балкуй, гуляй, мой „пане“
Пі віно крыві і сьлёз...
Эх, занадта паляць раны...
Не маркоўся, вербалозьзе!..
Расступіся, бор сасновы,
Да сябе вазьмі хлапцоў,—
Вырвем долю мы нанова...
Стройся армія ў лапцёх!..

V

Гойсаюць жаўнеры,
 Гойсаюць па вёсках,
 Нібы тыя зьверы,
 Мужыкоў палосяць..
 Рэчка, рэчка сьлёзаў...
 Дзе сыны?

Псякрэвы!..

Маўчыць вербалозьзе,—
 Эх, ня скажуць дрэвы.

VI

Гэй!.. пранёсься гром у лесе:
 Абвясціў паўстаньне вецер.
 Пан дрыготны бровы зьвесіў...
 Эх, „псякрэв“, ліпнёвы вечар!..
 Зашумелі сосны гулка,
 Кулі кружаць ў карагодзе...
 То паўстанец ды з завулку
 На паноў абрэз наводзіць...

VII

Стук, грук, грохат,
Стрэльбаў рогат
Разбудзілі гоні:
З вёсак шэрых
Катаў-зьвераў
Хлопцы ў сьвітках гоняць...
Крык, пракляцці
Чорнай раці
На сасонках віснуть...
Апынуўся
З Белаі Русі
Пан ля самай Віслы...

VIII

Заблішчэлі гоні,
З сонцам ткуць узоры;
Полымем чырвоным
Сыплюць іскры зоры...

Засьпявалі птахі
Разам з борам песьні...
Пад агністым сьцягам
Хлопцы йшлі ў Залесьсе,
Глупства,—кроў і сьлёзы:
Волю мы здабылі!
Шумі, вербалозьзе,
Аб вялікай былі!
Паляком ўздагонку
Мчы пракляцьці, вецер!..
Доўга будуць помніць
Наш ліпнёвы вечар.

ТОЛЬКІ НОЧ...

Толькі ноч сапхнула сонца з вышак,
Каб расьсеяць ў рэчцы жменю зораў...
Месяц з нітак сініх неба вышыў,
Выткаў з хмар шаўковістыя ўзоры.

Прарасла у рэчцы жменя зораў,—
Падняліся каласы угору...

Я цябе галубіў каля бору,
Нібы зоры зьзялі вочы-вішні...
Вусны пілі хмель каханья мора,—
Толькі ноч сапхнула сонца з вышак,
Каб расьсеяць ў рэчцы жменю зораў.

УСПАМІНЫ...

Я сядзеў там адзінокі,—
Каля саду на мяжы...
Летні вечар павалокай
На палеткі хмель імжыў...

Там, у вёсцы у далёкай,
Што тапілася ў палёх,
На зямлі зялёнабокай
Сіні небасхіл прылэг.

Ад сьпякоты грудзей лета
Ноч купалася ў рацэ...
І прышла ты праз палетак
З васількамі у руцэ...

І прышла ты веснавіцай:
Ня прыйсьці ты не магла...
Усьміхнулася начніцай,
Засьмяялася імгла.

Я угледзіў ў тваіх вочах
Радасьць сьпелае душы...
Ты пякуча і ахвоча
Дакранулася... Ў цішы

Вусны палкія зьліліся...
Вечар хутаў нас імглой,
Цалаваўся вецер з лісьцем,
Абняліся ноч з зямлёй...

Зашаптаўся сад з палеткам,—
На узьмежку ля ральлі
Красавала шчасьця кветка—
Жыцьцё новае плялі...

*
*
*

Присвячаю комсамолцы Н.

Іграюць промені у вочах,—
Зьвініць крыніцай гучны сьмех...
Яна уперад сьмела крочыць.
Ніхто стрымаць яе ня сьмей!..

Ніхто стрымаць яе ня сьмей!..
Калі жыцьцё заве гульліва,
Заводзіць нават рэчка сьпеў,—
І хвалі сонца б'юць разьлівам...

Ня словы сыплюцца—каралі,
У сэрцы вяжуцца нізкі...
У іх блішчастых сонцахвалах
Чырвонай зоркай зьзяе „КІМ“.

Іграюць промені у вочах,—
Зьвініць крыніцай гучны сьмех...
Яна уперад сьмела крочыць:
Ніхто стрымаць яе ня сьмей!..

В Е Ц Е Р

Дражніць вецер хмелем,
З днём заводзіць жарты:
Справім мы вясельле...
Гэй-жа, песьню жар ты!
Шугане па рэчцы,
Хвалі паказыча,
То у лес папрэцца,
Гукне гукам зычным.
Загуляе ў жыце,
На мяжу прысядзе...
Зноў давай кружыцца
Па лагу, пры садзе.
Схопіць дзень пад пахі,—
Страсяне праменьні...
Падзухваліць птахі,—
Песьняй заструменіць.
Ну і дражніць хмелем!
Жменяй сыпіць жарты:
Справім мы вясельле...
Гэй-жа, песьню жар ты!

ДУБРОВА

Панахмурыла дуброва
Чорны бровы, чорны бровы...
З гольлем-вещьцем буйны вецер
Вёў размову, вёў размову.
„Не хваліся, браце, лісьцем,
Сочным лісьцем не хваліся:
Неба просінь змые восень,
Разьнясецца з сьвістам лісьце.
Ой, расьсее жоўтым зернем,—
Больш ня верне, больш ня верне...
Пасівеюць чорны бровы
Шчыр-дубровы, шчыр-дубровы“.
„Гэй ты, вецер, ня журыся!“
Звоніць лісьце, звоніць лісьце:
„Зьвяжам сеці з гольлем-вещьцем,—
Восень ў сецях тых павісьне.
Ой, павісьне восень лыса,
Бы ў калысцы, бы ў калысцы,
А ты, вецер, восень ў сецях
Закалышаш, закалышаш!“

ТО НЯ СОНЦА ЗАХОДЗІЦЬ...

То ня сонца заходзіць, а ружы
Заківалі пялёсткамі ў небе,
Чырвань кідаюць нават на глебу...
То ня сонца заходзіць, а ружы.

Зачарованы палкасьцю ружаў,
Вецер кінуў купацца у хмарах,
Як юнак той ахоплены жарам,
Зачарованы палкасьцю ружаў...

Ой цямнеюць, цямнеюць цьвет-ружы,
Цені хутаюць неба і поле,
Заціскаюць пялёсткі да болю,
І цямнеюць, цямнеюць цьвет-ружы.

Глянь, загінулі ружы, сканалі!..
Неба пырскае сьлёзамі зораў...
Вецер нема прыціхнуў у горы,
І загінулі ружы, сканалі!..

НЕШТА ЧУЮ...

Нешта чую, штось сэрца гаворыць
І шапоча, бы вецер бярозцы:
Дарам кінуў ты кветак сузор'і,
Дарам кінуў палеткі у росах.

І шапоча, бы вецер бярозцы,
І шуміць кроў у жылах, як лісьце...
Дарам кінуў палеткі у росах,
Дзе зьбіраў ты праменьні калісьці.

І шуміць кроў у жылах, як лісьце;
Сэрца марыць жытнёвым прасьцягам,
Дзе зьбіраў я праменьні калісьці,
Ахмяляўся нэктарам жыцьця!..

ТРЫОЛЕТ

Пранясьліся па-над краем гусі,
Каб падслухаць ціхі зvon касы...
Заігралі прывітаньне гусьлі,—
Пранясьліся па-над краем гусі...
Асталася радасьць у расы
На палёх так мілай Беларусі...
Пранясьліся па-над краем гусі,
Каб падслухаць ціхі зvon касы...

АСЕНЬНЯЕ

Нясе ўжо восень смутку шолах,—
І ў шуме зжоўклых лісьцяў
Дыхнула шэранью наўкола...
Ужо вецер ня шугае ў жыце,
А дрэвы згорбіўшыся голиць...
З душы туга расой імглістай
Імжыцца...
Раса душы са смуткам лісьцяў
Ў адно жалобнае спляліся,—
І на зымшалай, летняй урне
Кладуць вянок хаўтурны...

* * *

Але бурлівяць грудзі палкае рабіны,
Ірдзіцца весела агністае зярно
У сэрцы полямя гульлівае бруштыніць,
І хоча спапяліць і урну, і вянок!..

ЗВОН СОНЦУ...

Слухай, птушкі	„Дый чаго там,
Сеюць цвіетам	Кажуць лозы,
Крык жыцьця...	Сумаваць?“..
З сонца йстужак	Сьпеў чарота,
Носіць вецер	Звон бярозы
Волі сьцяг...	Крыюць гаць...
Звоніць рэчка	„Дык сябруй
Ў шуме хваляў:	Таксама з сонцам,
Шчасьце... Сьвет...	Кліча гай.
Лён і рэчка	„Ў Беларусі
Сонца хваляць,	Бачыш сон свой,—
Росьцяць цвет...	Гэй-жа, грай!..
У крыніцах	Грай на струнах,
Сонца ходзіць,	На галінах,
Ў паплавах...	Ўсім у тон...
А брусьніцы	Ў хмельнай руні
Карагодзяць,	Сум загіне“...
Крыюць мох...	Чую звон.

ОЙ, ПАЙДУ Я...

Ой, пайду я ў лес хваёвы
Ды сасонкай стану...
Хай праменьнем жар-хмялёвым
Абаўецца стан мой...
Папльву я лугам, лугам
У хвалях зеляненькіх...
Пашукаю ветра-друга
Ў лёне ды гусьценькім...
Глянь, як поле шчасьцем марыць
Ў васількох жытнёвых...
Дражніць сонца—дыша жарам,
Сыпле цьвет ліповы.
Гэй, прымчыся, ветра-дружа,
Там за лесам-гаем
Пакупаемся у ружах,
Сонцам заіграем...
Захваляем рэчкай звонкай,
Песьняй заструменім...
Па галінках хвойкі стромкай
Шуганём праменьнем!..

* * *

А у смутку задумнага лесу
Марыў шчасьцем каханьня салоўка...
Месяц кудры над рэчкаю звесіў,
Нахіліла бярозка галоўку...

Нахіліла бярозка галоўку,
Думы-чары на луг асыпала,
Вышывала палі руньню-шоўкамі,
Завівала расу у каралі...

Завівала расу у каралі,
Прыбірала брыльлянтамі неба...
Рыбкі срэбрам у хвалях міргалі,
Засьцілаў берагі пухам лебедзь...

Засьцілаў берагі і лагчыны...
Вецер плаваў у хвалях жытнёвых...
Мы спаткаліся ў ночы з дзяўчынай,
Частаваліся хмелем мядовым.

З Ъ М Е С Т

С. Дарожны

	<i>Стар.</i>
Залатая россып	5
Я мінуўшчыны не шкадую	7
Рытмы вясковай працы	14
* * * (Не шумяць табуны калосься)	18
Абрасьлі зімою	21
Васількі	25
Спатканьне	28
Пастушка	31

І. Плаўнік

* * * (Гэты сьпеў я паделушаў у руні)	35
Машыннае раньне	36
Штрыхі	38
Толькі ноч	43
Успаміны	44
* * * (Іграюць промені у вочах)	46
Вецер	47
Дуброва	48
То ня сонца заходзіць	49
Нешта чую	50
Трыолет	51
Асеньняе	52
Звон сонцу	53
Ой, пайду я	54
* * * (А у смутку задумнага лесу)	55

ЦАНА 25 КАП.

1964 г.

Бел аддзел
1964 г.

